

**Een Waarderend Archeologisch Veldonderzoek aan de Huins 41 te Huins,
Gemeente Littenseradiel [Steekproef 2004-9/14]**

Inleiding

Op 29 september 2004 werd aan de weg Huins te Huins, gemeente Littenseradiel, een waarderend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd. Het plangebied bestaat uit twee uitbreidingslocaties van de bestaande faciliteiten ten behoeve van paardenhouderij op de kavel van huisnummer 41, die samen circa 1800 m² groot zijn (RD-centrumcoördinaten 173,59/574,65; voor de ligging zie Figuren 1 en 2). De twee terreinen zijn momenteel in gebruik als grasland. In de Grote Historische Atlas van Nederland 1: 50000, 2 Noord-Nederland 1851-1855 is te zien dat het gebied in die periode in gebruik was als akkerland.

Het terrein maakt volgens de Bodemkaart van Nederland 1:50000, blad 10 West deel uit van de dorps terp van Huins. De Fryske Archeologische Monumenten Kaart Extra (FAMKE) adviseert nader archeologisch onderzoek voor het plangebied met betrekking tot de perioden steentijd-bronstijd en ijzertijd-Middeleeuwen.

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van Pietersma & Spoelstra Ruimtelijke Ordening en Milieuadviseurs, vertegenwoordigd door dhr. mr. A.J. Spoelstra. De aanleiding tot het onderzoek is het plan tot nieuwbouw van een paardenstal en de aanleg van een longeerbak op het terrein. In het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) zijn uit het plangebied zelf geen meldingen aanwezig. Het dorp Huins staat in het Centraal Monumenten Archief (CMA) vermeld als terrein van zeer hoge archeologische waarde. Deze waardering betreft de deels afgegraven dorps terp van Huins, waarvan het restant is bebouwd met een kerk en een kerkhof (Monumentnr. 10027/ CMA-nr. 10F-082). Het raadplegen van de Schotanus Atlas (Schotanus, C. 1664. *Beschrijvinge van de Heerlyheydt van Frieslandt*. De Tille, Leeuwarden [uitgave 1978]) heeft geen aanvullende informatie opgeleverd.

Het doel van het onderzoek is het opsporen, bepalen van de kwaliteit en het vaststellen van de begrenzingen van eventuele archeologische locaties en terplagen in het plangebied. Hiertoe is de gaafheid en de opbouw van het bodemprofiel bepaald. Tevens is de bodem onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren en terplagen.

Methoden en technieken

In het plangebied aan de Huins 41 zijn zes grondboringen verricht (een boordichtheid van 33 boringen per hectare). Alle boringen zijn eerst met een 8 cm edelmanboor tot een diepte van circa 100 cm uitgevoerd. Daarna zijn de boringen tot een diepte van maximaal 300 cm onder het maaiveld doorgezet met een 3 cm steekguts. Op deze wijze is de opbouw van de bodem bepaald. Het opgeboorde sediment is onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals houtskool, aardewerk, bewerkt en verbrand vuursteen. De boringen zijn verdeeld over de twee uitbreidingslocaties en ingemeten ten opzichte van sloten en bestaande bebouwing. Van de boorpunten is de relatieve hoogte van het maaiveld genomen (zie Tabel 1). De RD-coördinaten van boring 2 zijn ingemeten met behulp van het Global Positioning System (GPS). Voor de precieze ligging van de boringen wordt verwezen naar Figuur 2.

Resultaten

De bovenlaag van de bodem is op alle boorlocaties verstoord. Bij de boringen 1, 2, 5 en 6 komt daarin recent puin voor. Deze verstoring is tot een diepte variërend van 15 tot 50 cm onder het maaiveld aanwezig. Onder dit niveau is op de boorlocaties 1, 2 en 3 een kleilaag waargenomen waarin zich fosfaten, terpaardewerk (250 vC-250 AD) en ingespoelde puinsporen bevinden. Deze laag varieert in dikte van 15 tot 85 cm en is bij boring 3 humeus van aard. Ter hoogte van de boorlocaties 4, 5 en 6 is op dit niveau een kleilaag aangetroffen die in meer of mindere mate fosfaten, ingespoelde puinsporen, schelpen en ijzervlekken bevat. Deze laag komt op de boorlocaties 1 en 3 voor onder de laag waarin het aardewerk is aangetroffen. Bij alle boringen is onder deze laag een kleilaag aanwezig die zandbandjes bevat wat erop duidt dat deze laag natuurlijk van aard is.

Er zijn archeologische indicatoren aangetroffen in de vorm van terpaardewerk.

Tabel 1. Huins, Huins 41: Relatieve hoogten ten opzichte van de laagste boring (boornummer 4) in cm.

Boornummer	Relatieve hoogte
1	4
2	9
3	23
4	0
5	32
6	43

Conclusies en advies

Het oorspronkelijke bodemprofiel in het onderzoeksgebied is tot een diepte variërend van 15 tot 50 cm onder het maaiveld verstoord.

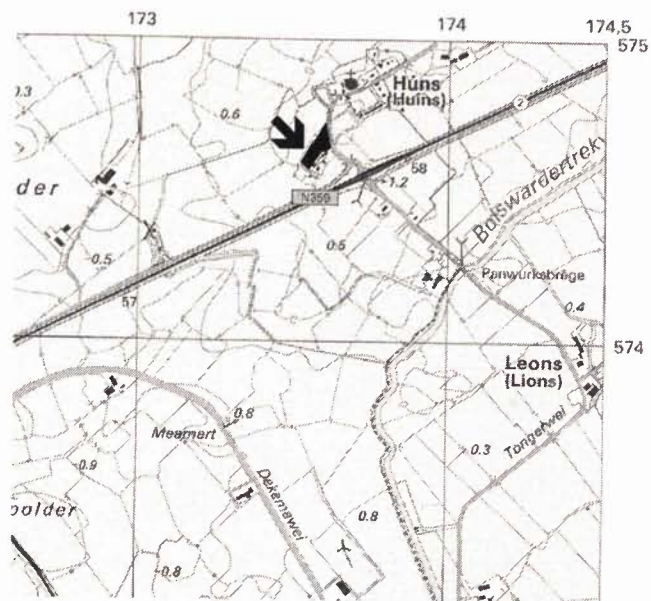
Daaronder is op drie boorlocaties (nummers 1, 2 en 3) een kleilaag aangetroffen waarin terpaardewerk uit de periode 250 vC tot 250 AD (late ijzertijd-Romeinse tijd) voorkomt. Mogelijk houdt deze laag verband met de dorpsterp van Huins. Fosfaten, die kunnen duiden op menselijke bewoning, zijn aanwezig in deze laag en zijn ingespoeld in de onderliggende [natuurlijke] kleilaag. De aanwezigheid van fosfaten in de natuurlijke laag ter hoogte van de boringen 4, 5 en 6 duidt erop dat de vermoedelijke cultuurlaag is afgegraven.

In het deelgebied waar een mogelijke cultuurlaag is waargenomen (boringen 1, 2 en 3) is een grote kans op gave archeologische grondsporen. Hoewel deze laag op de boorlocaties 4, 5 en 6 niet is aangetroffen, is het mogelijk dat er zich gave restanten van eventuele archeologische sporen uit reeds verwijderde bovenliggende lagen in de fosfaathoudende [natuurlijke] kleilaag bevinden. Op basis van bovenstaande resultaten concluderen wij dat het plangebied een terrein van hoge archeologische betekenis is.

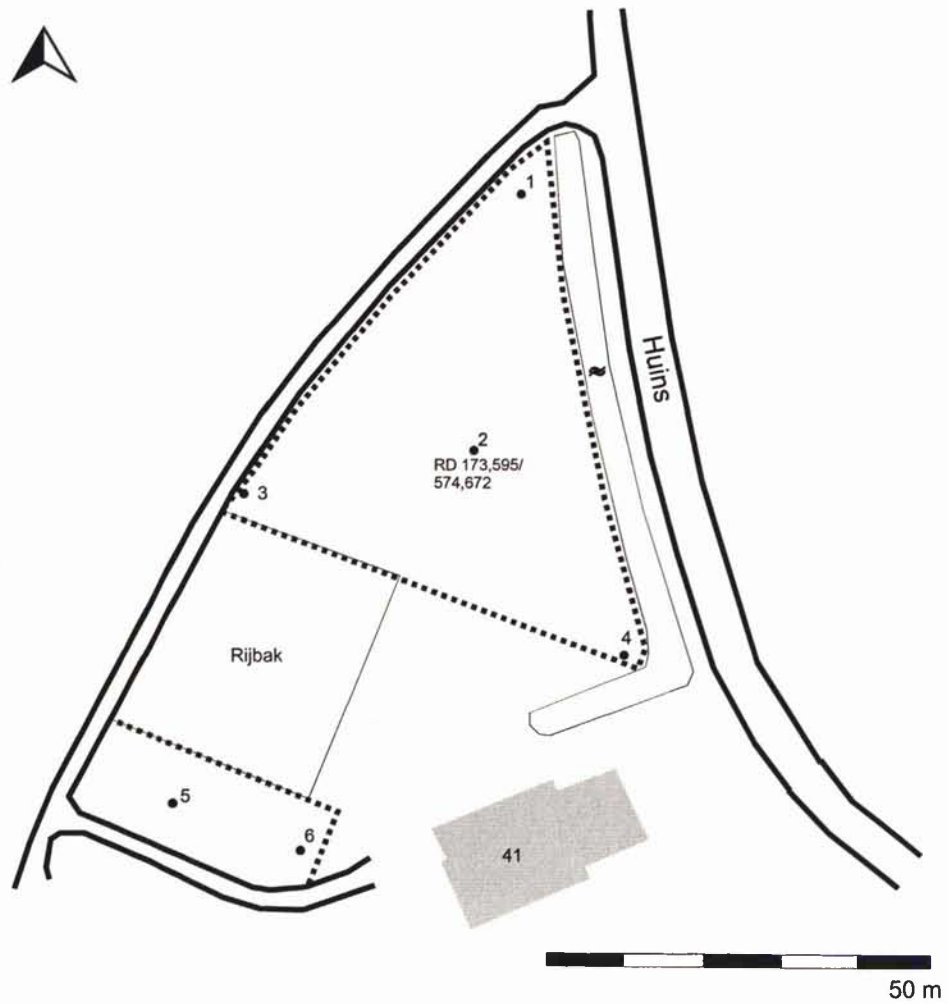
Geadviseerd wordt om in het deelgebied waarin de boringen 1 tot en met 4 zijn geplaatst geen bodemingrepen uit te voeren die dieper gaan dan 15 cm. Mogelijk kan in dit deelgebied het terrein worden opgehoogd voor de longerbak. In het deelgebied met de boorlocaties 5 en 6 worden bodemingrepen dieper dan 40 cm afgeraden. Indien er toch grondwerkzaamheden op deze locaties gepland worden die dieper gaan dan genoemde niveaus, dient eerst nader archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden. De provinciaal archeoloog moet van deze plannen op de hoogte worden gesteld.

Zuidhorn, 13 oktober 2004
De Steekproef

drs. N. Groen-Lubbers

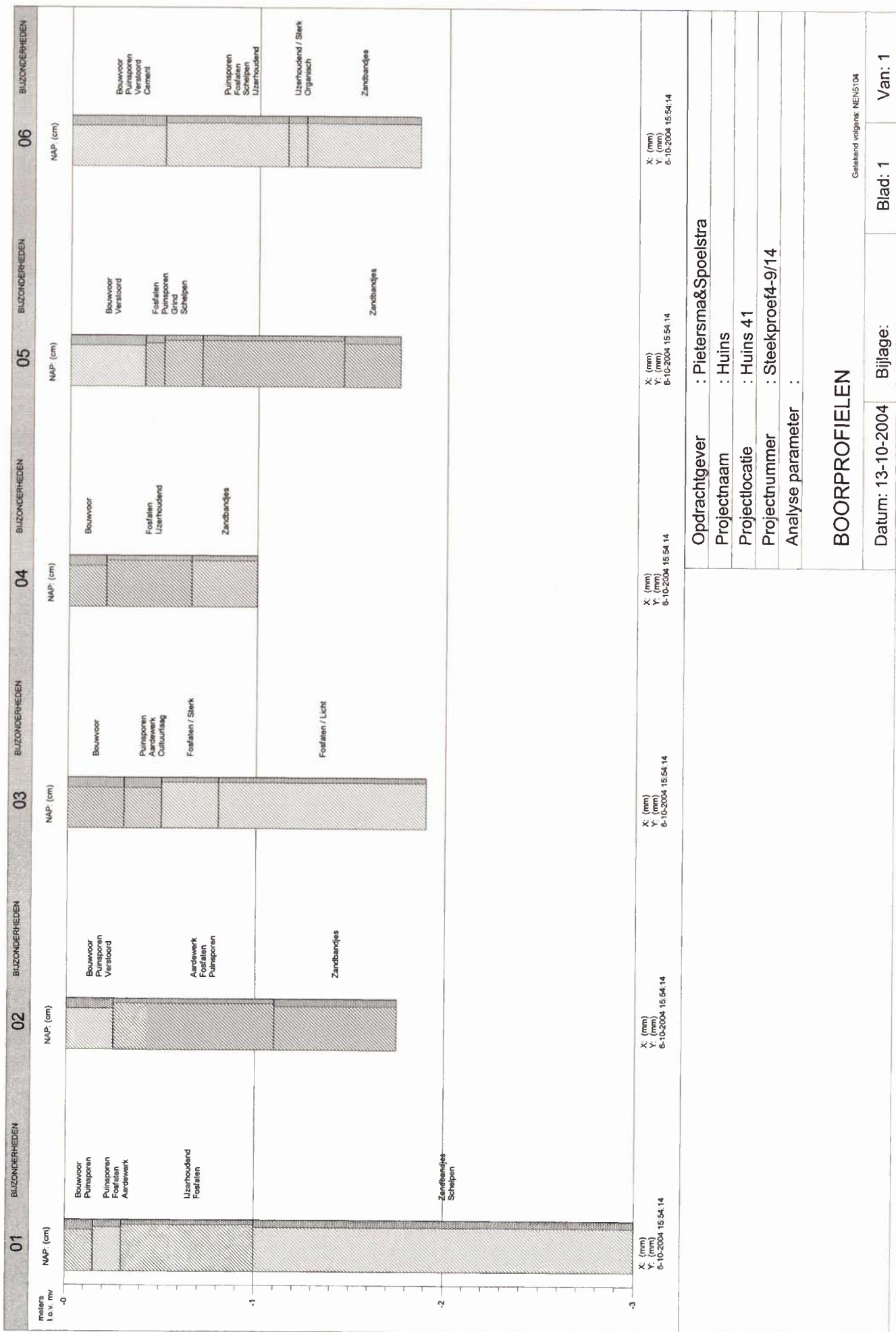

Figuur 1. Huins, Huins 41: overzichtkaart 1 : 25000. De onderzoekslocatie is in zwart en met een pijl aangegeven. [Naar: Topografische Dienst. 2004. *ANWB Topografische Atlas 1:25000, Friesland*. Eerste druk. Den Haag, ANWB].

Figuur 2. Huins, Huins 41: situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. De onderbroken lijnen geven de begrenzingen van de twee onderzochte deelgebieden aan.

Opdrachtgever : Pietersma&Spoelstra
 Projectnaam : Huins
 Projectlocatie : Huins 41
 Projectnummer : Steekproef4-9/14
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Geleend volgens: NENS104

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Pietersma&Spoelstra
Projectnaam : Huins
Projectnummer : Steekproef4-9/14
Projectlocatie : Huins 41

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate)	Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 15	KLEI, sterk zandig	2.5Y3/2 zwart	Bouwvoor Puinsporen	
	15 - 30	KLEI, matig zandig	10Y4/1 lgrijs	Aardewerk Fosfaten	
	30 - 100	KLEI, zwak zandig	10Y4/1 lgrijs	Puinsporen Fosfaten	
	100 - 300	KLEI, matig zandig	10GY4/1 dgrijs	IJzerhoudend Schelpen Zandbandjes	
02 Boring	0 - 25	KLEI, sterk zandig	2.5Y3/2 zwart	Bouwvoor Puinsporen	
	25 - 110	KLEI, zwak zandig	10Y4/1 lgrijs	Verstoord Aardewerk Fosfaten	
	110 - 175	KLEI, matig zandig	10GY4/1 dgrijs	Puinsporen Zandbandjes	
03 Boring	0 - 30	KLEI, sterk zandig	2.5Y3/2 zwart	Bouwvoor	
	30 - 50	KLEI, sterk zandig	10YR3/2 zwart	Aardewerk Cultuurlaag	
	50 - 80	KLEI, zwak zandig	10Y4/1 lgrijs	Puinsporen Fosfaten	Sterk
04 Boring	80 - 190	KLEI, zwak zandig	10GY5/1 grijs	Fosfaten	Licht
	0 - 20	KLEI, sterk zandig	2.5Y3/2 zwart	Bouwvoor	
	20 - 65	KLEI, zwak zandig	10Y4/1 lgrijs	Fosfaten IJzerhoudend	
05 Boring	65 - 100	KLEI, zwak zandig	10GY4/1 dgrijs	Zandbandjes	
	0 - 40	KLEI, sterk zandig	2.5Y3/2 zwart	Bouwvoor Verstoord	
	40 - 50	KLEI, matig zandig	10Y4/1 lgrijs	Fosfaten Grind Puinsporen Schelpen	
06 Boring	50 - 70	KLEI, zwak zandig	10Y4/1 lgrijs		
	70 - 145	KLEI, zwak zandig	10GY5/1 grijs		
	145 - 175	KLEI, matig zandig	10GY5/1 grijs	Zandbandjes	
	0 - 50	KLEI, sterk zandig	2.5Y3/2 zwart	Bouwvoor Cement Puinsporen	
	50 - 115	KLEI, matig zandig	10Y4/1 lgrijs	Verstoord Fosfaten IJzerhoudend Puinsporen Schelpen	
	115 - 125	KLEI, matig zandig	10Y4/1 lgrijs	IJzerhoudend	Sterk
	125 - 185	KLEI, matig zandig	10GY5/1 grijs	Organisch Zandbandjes	